

304331 K8

Suosioll. ilmoitettavan

Sosialistinen Aikakauslehti.

Laiskuuden Evankeliumi

Paul Lafarguen mukaan

Kustantaja:
Osuuskunta Kehitys r. l., Pori.

154.

dipl.

Laiskuuden Evankeliumi

Paul Lafarguen mukaan

Kustantaja:
Osuuskunta Kehitys r. l., Pori

Raumalla 1907,
Osuuskunta Länsi-Suomen r. l. kirjapainossa

I.

hyljättävä opinkappale.

muuan omituinen himo pitää nytyään val-
lasaan työväenluokkaa kaikissa niissä
maissa, joissa kapitalistinen sivistys on val-
litsenana, himo, josta on seurauksena nythai-
faisessa yhteiskunnassa tavallinen yksityinen ja
joukkofurjuus. Se on rakkaus työtä kohtaan,
raimoama, yksilöiden ja näiden jälkeläisten uu-
ruttamiseen saatta menenä työhalu. Senjiaan
että olisivat taistelleet tätä henkistä harhaoppia
mastaan, ovat papit, taloustieteilijät ja sivey-
denapostolit julistaneet työn pyhäksi. Waikka
ovat fokeita ja tietämättömiä ihmisiä, ovat he
tahtoneet olla viisaampia kuin itse jumala;
huolimatta siitä, että ovat heikkoja ja arvotto-
mia luontokappaleita, ovat he tahtoneet saattaa
jälleen kunniaan sen, minkä heidän jumalansa

on kironnut. Baikka en ole kirstitty, en taloustieteilijä enkä siivenpensaarnaaja, wetoan minä heidän sanoistaan heidän jumalanja sanoihin, heidän uskonnollisista, taloudellisista ja mapaa-ajattelijaj-siivensoppinsa määränksistä työn kauheisiin seurauksiin kapitalistisessa yhteiskunnassa.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa on työ henkisen surkastumisen ja ruumiillisen häviön syynä. Vertailtaisiin jontin Rotshildin tai Kruppin talleissa olevia täysiverisiä hevosia, joita palvelemissa on kokonaiset joukot kassitättisiä rentiä, raskaisiin normandilaisiin tai pommertilaisiin hevosiin, joilla kynnetään peltoja, jotka metävät lantafuormia ja anttavat wiljanforjuussa! Tar kastettaisiin ylpeitä williä, ennenkuin kaupan lähetysaarnaajat ja uskonnoppaleiden kauppanattustajat ovat saattaneet heidät turmioon kristinopin, kuppataudin ja työn opinkoppaleen kautta, ja vertailtaisiin heitä sitten meidän kiusattuihin koneorjiimme! ¹⁾

¹⁾ Usein ovat europalaiset tutkijat aivan hämmästyneet asukkaiden kauneutta ja ylpeätä ryhtiä alkuperäisten kansakuntien keskuudessa, jotka eivät vielä ole tulleet, puhuaksemme runoilijan kanssa, „saastutetuiksi siivistetyn myrkytetyn henkäyksen kautta“. Australian saarien alkuaikaisista kirjottaa George Cambell: „Ei mikään

Jos meidän siivistyneessä Euroopassamme vielä haluaa löntää jälkeäkään ihmisten alkupe-
räisestä kauneudesta, täytyy mennä semmoisten
kansojen keskuuteen, missä taloudelliset ennakko-
luulot eivät vielä ole hävittäneet mihäa työtä
kohtaan. Espanja, joka tosin nykyään sekin on
huonontunut sumusta, voi vielä kehua omis-
tamansa vähemmän tehtaita kuin me wanfiloita
ja kasarmeja, mutta taiteilijan silmä ihailee ih-
metellen rohkeita, kastanjanruskeita ja teräksisen

maailman kansa hämmästyä enemmän ensi filmänrä-
päyksessä. Heidän tasanen ja kuparinväriseltä hohtawa
ihonsa, heidän kihara, kullanvärinen tukkanja, heidän
kaunis ja miellyttävä wartalonsa, sanalla sanoen, koko
heidän olentonsa todisti uutta ja loistawaa ihmis-
lajia, ja se vaikutti itäänkuin meidän rotuamme ylempänä ole-
wa." — Samalla ihmettelystä katsoivat wanhan Roman
siivistyneet, Caesar ja Tacitus, kommunistisia germani-
heimoja, jotka tunketuivat romalaiseen valtakuntaan.
Tacituksen tavoin esitti Salvian, „piispojen opettaja“,
5 vuosisadan siivistyneille kristityille raakalaisia esimer-
kiksi selpaawina: „Me olemme siiveettömiä raakalaisten
keskuudessa, jotka ovat siiveellisempiä kuin me. Vielä-
kin enemmän: raakalaiset loukkaantuvat meidän siiveet-
tömyydestämme. Gotit eivät siedä ainoataakaan heu-
moittijaa heimossaan, ainoastaan romalaisilla heidän
keskuudessaan on nimensä surullisen etuoikeuden nojalla
oikeus olla epäpuhtaita. (Rakkaus miehiseen sukupuoleen
tuuluvien kesken oli silloin warsin yleinen.) — — —
Sorretut menewät raakalaisten luokse hakemaan ihmi-
synttä ja turwaa.“ (De gubernatione Dei.) Wanha

joustarvia andalusialaisia; ja meidän sydämemme
 lyö nopeammin kun kuulemme risaiseen „Capa“-
 ansa” majestetillisesti pukeutuneen terjäläisen
 kutsuvan jotakin Espanan herttuata nimityksellä
 „amigo“ (ystävä). Espanjalaiselle, jossa alku-
 peräinen eläin ei ole vielä kuolettu, on työ
 pahinta orjuutta. Myöskin kreikkalaiset tunsivat
 korkeimman kukoistuksensa aikoina mitä suurinta
 halveksimista työtä kohtaan. Vainoastaan or-
 jien oli sallittu tehdä työtä, vapaa mies tunji

siivitys ja nouseva kristinusko rappeuttivat vanhan
 maailman raakalaisia aivan samoin kuin vanhuuttaan
 heikko kristinusko ja uudenlainen kapitalistinen siivis-
 tys rappeuttavat uuden maailman willejä.

Tunnettu katolilainen kirjailija hera F. Le Play,
 josta huomiohywylle täytyy antaa tunnustus, waikkakaan
 ei hywäksy hänen ihmisystävällisellä ja kristillisellä po-
 roporwarillisuudella maustettuja yhteiskunnallisia johto-
 päätöksiään, sanoo kirjassaan „Europalaiset työmiehet“
 (1855): „Baschkirien taipumus laiskuuteen (baschkirit
 ovat puolipaimentolaisia Uralissa) sekä paimentolaiselä-
 mästä johtuva lepo, samoin kuin tottumus ajattelemiseen,
 joka heimon hywykkäimpien jäsenten keskuudessa lewon
 waiikutuksesta on yleinen, on usein tuonut mukanaan ta-
 pojen hienouden sekä järjen ja arwostelukykyyn teräwy-
 den, jommoista korkeammalla siivistysasteella harwoin
 tapaa. — — — Maatyö on heille enimmäin wästenmie-
 listä ja he tekewät kernaammin mitä muuta tahansa, kuin
 antautuvat maata wilejelemään.“ Todellisuudessa on
 maatyö ensimmäinen orjallisen työn esiintymismuoto ih-
 miskunnan historiaassa.

ainoastaan ruumiillisia harjoituksia ja henkisiä leikkejä. Se oli siihen aikaan, jolloin Aristoteles, Pheidias ja Aristophanes elivät, siihen aikaan, jolloin kourallinen sankareita tuhosi Maratonin kentällä Asian laumat ja jolloin Melantheri Suuri pian sen jälkeen valloitti koko tunnetun Asian. Vanhan ajan filosofit opettivat halveksimaan työtä, tätä vapaan miehen alenemista. Runoilijat ylistivät laiskuutta, jumalten lahjaa. „O Melibäus, jumalat ovat lahjottaneet meille laiskuuden“, laulaa Virgilius. Kristuskin opettaa vuorisaarnassaan laiskuutta: „Katsokaa keldon kuffasia, miten ne kasvavat: eivät ne tee työtä, eivätäkä kehää. Mutta minä sanon teille, ettei Salomo kaikessa kunniassaan ollut niin vaateitettu kuin ne.“ (Math. 6: 28, 29.)

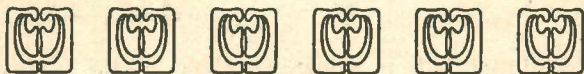
Jehowa, parrakas ja hapannaamainen jumala, antoi ihailijoilleen ihanteellisen laiskuuden kauneimman esimerkin. Kuuden päivän työn jälkeen lepää hän kokonaisen iankaikkisuuden.

Mitä ovat sen sijaan ne rodut, joille työ on ruumiillinen vaatimus? Ranskan auvergnelaiset; skottlantilaiset, brittiläisten saarten auvergnelaiset; „gallegas“, Espanjan auvergnelaiset; sles-schlesialaiset, Saksin auvergnelaiset;

fiinalaiset, Afian auvergnelaiset. Mitkä luokat meidän yhteiskunnassamme rakastavat työtä työn muoksi? Pikkumiljelijät ja pikkuporwarit, jotka, edelliset kumartuneina pelloillaan, jälkimäiset hautautuneina myymälöissään, muistuttavat maamyyrää, joka kairaa luolassaan, ja jotka eivät milloinkaan kohoudu pystyyn tarkastellakseen rauhassa luontoa.

Myöskin köyhälistö, tuottajien suuri luokka, joka vapautumisensa kautta vapauttaa ihmisunnan orjan työstä ja joka tulee tekemään ihmiseläimestä vapaan olennon, myöskin köyhälistö on, kieltäen historiallisen tehtävänsä, antanut työn opintappaleen johtaa itseään harhaan. Sen rangaistus on ollut kova ja kauhea. Raitti yksilöllinen ja yhteiskunnallinen kurjuus johtuu sen intohimosta työhön.

II.

Työn „siunaus“.

Wuonna 1770 ilmestyi Lontoossa eräs nimettömän kirjailijan kirjottama teos: „An essay on trade and Commerce“ (tutkimus teollisuuden ja kaupan alalta), joka aikoinaan herätti jonkinlaisia huomiota. Sen tekijä, muuan suuri ihmisystävä, ylöpeili siitä, että „englantilainen käsiteollisuusrostawäki oli pannut päähänsä, että sillä englantilaisena, syntyperän oikeudella, on etuoikeus olla vapaampi ja riippumattomampi kuin työläisluokka missään muussa maassa Euroopassa“. Tämä kunnon mies jattaa: „Tämä ajatus saattaa olla jonkin arvoinen, mikäli se vaikuttaa sotilaittemme rohuteen, mutta mitä vähemmin käsiteollisuustyöväki niin ajattelee, sen parempi sille itselle ja koko valtiolle. Työmiesten ei pitäisi koskaan pitää itseään riippumattomina

esimiehistään On suuressa määrin vaarallista rohkaista roskajoukkoa semmoisessa kaupavaltiossa kuin meidän maamme on, jossa mahdollisesti seitsemän kahdeksatta osaa koko kansasta kuuluu luokkaan, jolla on joko aivan vähän tai ei mitään omaisuutta Barannus ei tule olemaan täydellinen ennenkuin meidän teolliset „kätämme“ tytytyvät tekemään kuusi päivää työtä samasta summasta, minkä he nyt ansaitsevat neljässä”.¹⁾

Siten suositeltiin työtä ihmisten jaloimpien intohimojen taltuttajana jo sata vuotta ennen kuin Guizot eli. „Mitä enemmän kansani tekivät työtä, sitä vähemmän tulee olemaan paheita“, kirjotti Napoleon 5 päivänä toukokuuta 1807 Osterodesta. (Innostuttiko sikkäläisten maanorjien tila häntä kirjottamaan tämän lauseensa?) „Minä olen auktoriteti . . . ja minä olisin valmis määräämään, että sunnuntaisin, suoritettun jumalanpalveluksen jälkeen, liikkeet ovat jälleen pidettävät auki ja työmiesten on jälleen men-

¹⁾ 1700 luvulla, ennenkuin suurteollisuus oli päässyt valtaan, ansaitti työmäki sitti hyvin, että se enimmäkseen teki työtä vaan neljä päivää viikossa.

tämä toimeensa." — Hävittääkseen laiskuuden ja taimuttaakseen ylpeyden ja riippumattomuus-
aisteet, ehdotti näiden „tutkimusten" kirjottaja, että köyhät olisi suljettava ihanteellisiin työ-
huoneisiin (ideal workhouses), joiden tuli olla
kauhun taloja ja joissa tuli tehdä työtä 14 tun-
tia päivässä sillä tavoin, että ruoka-ainojen tul-
tua vähennetyiksi, jäisi jälle 12 täyttä työtuntia.

12 työtuntia päivässä, se oli siis 18 vuosi-
sijadan ihmisystävien ja siivouksen saarnaajien
ihanne! Mitä pitkälle olemme menneet
tätä „non plus ultra" pitemmälle! Nykyaikaiset
työpajat ovat muuttuneet ihanteelliseksi
kuritushuoneiksi, joihin työläisjoukkoja suljetaan
ja joissa ei ainoastaan miehet, vaan myöskin
naiset ja lapset, tuomitaan 12 jopa 14 tuntiseen-
fin pakkotyöhön.¹⁾

¹⁾ Ensimmäisessä euroopalaisessa hyväntekeväisyys-
kongressissa (Brüsselissä 1857) kertoi herra Scrive,
muuan Marquette-Villen rikkaimmista läsiteollisuuden
harjoittajista, kongressin jäsenten osottaessa suositetaan
ja täytetystä wellvöllisuudesta johtuneella itsetyytyväi-
syydellä: „Me olemme ottaneet täytäntöön muutamia
huvittelutapoja lapsia warten. Me opetamme heitä lau-
lamaan ja lafkemaan työtä tehdessään. Se huvittaa
heitä ja tekee heille mahdolliseksi astua rohkeina suoritta-
maan sitä 12 tuntista työtä, joka on wälttä-

Ja näiden kauhun sankarien jälkeläiset ovat antaneet työn opintappaleen alentaa itseään siihen määrään, että he vuonna 1848 vastaanottivat sen lain, joka rajotti työn tehtäisiin 12 tuntiin päivässä, vallankumouksellisena voittona; he julistivat työn oikeutusta vallankumouksellisena aatteena. Häpeä Ranskan köyhälistölle! Vainoastaan orjat voivat alentua sillä tavoin.

Vanhojen kreikkalaisten täytyisi nauttia vähintään 20 vuotta kapitalistista siivousta, ennenkuin he voisivat käsittää tämmöistä alenemista.

Köyhälistö on itse siihen syypää, että pakkotyön kärsimykset ovat tulleet sitä vaimaamaan lufuisampina kuin raamatun heinäsiirakat.

Saman työn, jota köyhälistö v. 1848 ase kädessä maati, on se asettanut perheensäkin tehtäväksi; se on luovuttanut vaimonsa ja lapsensa ja tehtaanomistajille. Omin käsin ovat työläi-

mätön elannon hankkimiseksi." 12 tuntia työtä ja mintälaista työtä! Laskeettuna lasten hartioille, jotka eivät vielä ole edes 12 vuoden vanhoja! Materialistit tulevat ijanfaikkisesti surkuttelemaan sitä, ettei ole olemassa mitään helvettä, joihin näitä kristittyjä, näitä ihmisyntäviä ja näitä lasten pyöveleitä voisi lähettää!

set hävittäneet kotoiset lietensä ja omin käsin kuumauttaneet vaimojensa rinnat. Raskaana olevien ja imettävien vaimojen sallivat he mennä tehtaisiin ja muorikamioffiin, joissa nämä pilaavat terveytensä; omin käsin ovat he hävittäneet lastensa elämän ja elinvoiman. — Häpeä sinulle, köyhälistö! Missä ovat ne innoštuttavat, iloluontoiset ja jumalallista henkewyhttä rakastamat naiset, joista vanhat satumme ja kertomuksemme tiesivät tarinoida? Missä ovat ne rohkeat, jotka aina elinvoimaisina sirottivat ympärilleen uutta elämänhalua ja saattoivat tuskitta mailmaan terveitä ja voimakkaita lapsia? Nythään on meillä tehtaan naisia ja lapsia, kuituneita kuffia, joilla on kalpea iho, veri ilman punaa, sairast watsa ja wäsyneet raajat. Terweellinen hui on heille tuntematon. Entä lapset? Hei tekevät pitkiä työpäiviä! Voi furjuutta! Ufatemisesti siivistyneet ja hengelliset siwenssaarnaajat eivät olisi woineet keksiä mitään lasten järkee enemmän tyhmentämää, heidän mieltään enemmän turmelemää ja heidän elimistöään enemmän hävittämää pahetta kuin mitä työ kapitalististen työpajojen myrkytetysjä ilmapiiirisjä on!

Yhdeksättatoista vuosisataa kutsutaan työn vuosisadaksi. Todellisuudessa on se tuskien, turjuuden ja turmeluksen vuosisata.

Ja kuitenkin ovat meidän porwarilliset taloustieteilijämme ja filosofimme, pitkäpiimäisen typerästä August Comtéstä alkaen, naurettavan selvään Leroy-Beaulieu'hen saakka, porwarilliset kirjailijat romantisesta Victor Hugosta lapsellisen typerään Paul de Rocc'iin saakka, kaikki wiritäneet inhottavia ylistyslauluja edistyksen jumalalle, työn vanhimmalle pojalle. Kun heitä kuuntelee, voisi luulla, että onni valitsee maailmassa, siksi läheisenä he sen esittävät. He kutsuvat aitausempien aitojen vuosisatojen lävitse, he myllesivät feodalismin pölyssä ja turjuudessa, ainoastaan voidakseen antaa nythajan auringon paistaa sitä kirkkaammin. Miten he omatkaan meitä ikävystyttäneet, nämä tylläiset, jotka äskettäin vielä kuuluiivat suurten herrojen palvelijakuntaan, mutta tänään ovat porwariston hymin maistettuja janomalehtiorjia! Hyvä, me tahdomme näyttää heille loistavan kivan fönhälistön nautinnoista edistysvuonna 1840, jemmaisena kuin sen eräs heistä on esittänyt, nimittäin akatemikko de Billeme, joka 1848 kuu-

lui siihen oppineiden piiriin, joka koetti opettaa joukoille porvarillisen siveysoopin typeryyttä.

Herra Billermé puhuu teollisuutta harjottavasta Elsassista, Rästnerien ja Dollfuss'ien Elsassista, tästä ihmisystävällisyyden ja porvarillisen tasavaltaisuuden tukasta. Ennenkuin annamme hänelle puheenmuoron, tahdomme ensin kuulla, mitenkä muuan elsassilainen teollisuuden harjottaja, herra Th. Mieg liikkeestä Dollfuss, Mieg ja Co kumaa käsityöläisen asemaa edellisten teollisuusjärjestelmän mallitessa:

„50 vuotta takaperin, v. 1813, kun nykyainen koneteollisuus oli syntymässä, olivat kaikki työläiset Mühlhausen'issa maan omia lapsia; he asuivat kaupungissa ja lähellä olemisssa työssä ja melkein jokaisella heistä oli talopahanen ja usein pieni kappale maata.“¹⁾

Se oli työmiehille kultaista aikaa. Silloin ei elsassilainen teollisuus ollut vielä täyttännyt maailmaa karrtuneillaan eikä tehnyt Dollfuss'eistaan ja Röchlin'eistään miljonäreita. Mutta 25 vuotta

¹⁾ Puhe, pidetty toukokuussa 1863 Pariisin kansainvälisessä yhdistyksessä käynnänöllisiä yhteistunnallisia tutkimuksia varten, julaitu samana vuonna aikakauskirjassa „Economist Francais“.

myöhemmin, kun tohtori Billermé kävi Elsasissa, oli nykytainen minotauros, kapitalistinen tehdas, jo wallottanut maan. Tyhdyttääseen työn nälkäänsä oli se ajanut työmiehen kodistaan, voidakseen paremmin häntä nylkeä ja puristaa hänestä paremmin sen työn, jonka hänestä voi saada. Tuhansittain juoksivat työmiehet koneen vihellyksen kästyn mukaan. „Suuri joukko“, sanoo Billermé, „5,000 18,000:sta oli kalliiden muokrien takia ollut pakotettu hankkimaan itselleen asuntoja naapurikylistä. Muutamamat asuivat 2 tunnin jopa 2 1/4 tunnin matkan päässä tehtaasta, jossa he työskentelivät.“

„Mülhausen'issa ja Dornach'issa alkoi työtajat talvet kello 5 aamulla ja loppui kello 8 illalla Työväen näkee joka aamu tulevan kaupunkiin ja marssivan sieltä joka ilta. Sen joukossa on paljo kalpeita, laihoja naisia, jotka amojaloin juoksivat loassa ja jotka wesi- tai lumifateen walliteissa fateenwarjon puutteessa nostawat esiliinan tai alushameen päänsä ylitse suojellakseen kaulaansa ja kasvojaan; ja vielä enemmän litaisia ja laihoja, ryhysihin puetuja, nuoria lapsia, jotka ovat aivan rasvassa siitä öljystä, joka tippuu koneesta heidän pääl-

leen heidän työskennellessään. Näillä lapsilla, jotka ovat pufunsa läpäisemättömyyden kautta paremmin suojatut sadetta vastaan kuin naiset, ei ole naisten tavalla koria käsiwarrellaan, jossa olisi ruokatavaroita päiväksi, vaan he kantavat kädessä tai kätkevät mekkonsa alle eli mihin muualle voivat sen leipäpalasen, josta heidän on eletävä kunnes jälleen tulevat takaisin kotiin."

"Siten liittyy liiallisen pitkän työpäivän — sillä se on vähintään 15-tuntinen — väsymykseen vielä pitkän ja usein vaikean tien rasitukset. Sen takia tulevat työläiset perin väsyneinä kotiin ja lähtevät aamuihin jo ennen kuin he ovat kunnollisesti itseään lepuuttaneet, ollaakseen sääntillisesti perillä kun tehdas avataan."

Entä ne asunnot, joihin niiden oli latouduttava, jotka asuivat kaupungissa? „Olen nähnyt Mülhausen'issa, Dornach'issa ja niiden ympärillä olevissa taloissa kurjia huoneita, joissa makaa kaksi perhettä, kumpikin omassa nurkassaan oljilla, joita on levitetty lattialle ja joita ainoastaan kaksi lautaa pitää koossa . . . Kurjuus, jossa työmiehet ylä-Reinin departementissa elävät, on niin suuri, että sen sijaan kun tehtailijain, kauppiasten, työnjohtajain j. n. e.

lapsista 50 prosenttia saavuttaa 21 vuoden iän, kuolee sama prosenttimäärä kutomo- ja kehruustyömiesten perheissä jo ennen kuin lapset ovat täyttäneet 2 vuotta"

Työpajoissa tehtävästä työstä sanoo Willermé: „Se ei ole enää työtä eikä päivätyötä, vaan kidutusta, ja se pannaan jo näiden 6—8 muotisten lastenkin kannettavaksi Se on pääasiallisesti tämä pitkä jokapäiväinen kidutus, joka wie puuvillatehruntehtaiden työläisiltä voimat.“ Ja työpäivän pituuden suhteen huomauttaa Willermé, että rangaistuswangit Bagnos'issa tekivät työtä ainoastaan 10 tuntia keskimäärin ja orjat Antilleilla ainoastaan 9 tuntia keskimäärin, kun sen sijaan Ranskassa, jonka 1789 vuoden vallankumous on luonut ja joka on julistanut pöyhkeät ihmis-oikeutensa, „on olemassa teollisuuden haaroja, joissa työaika on 16 tuntinen, mistä ajasta työmiehelle suodaan ainoastaan $\frac{1}{2}$ tuntia ruoka-aikaa warten.“ ¹⁾

¹⁾ L. R. Willermé: „Kuvaus filtti-, villa- ja puuvillatehtaiden työmiesten ruumiillisesta ja henkisestä tilasta“. (1840). Tätä ei ole käsitettävä siten, että Dolfus'it, Röschlin'it ja muut elsassilaiset tehtailijat kohtelivat työmiehiään tällä tavoin senwuoksi, että he olivat tasawaltalaisia patrioteja ja protestanttisia ihmisystä-

Woi tätä pormariston mallankumouksellisten aatteiden surkuteltavaa setasifiötä ja pormariston epäjumalan, edistytksen, maimaista lahjaa! Ihmisystävät kutsuvat niitä, jotka itseään rikkauttaakseen perustavat tehtaita ja antavat työmiesten tehdä heitä warten työtä, ihmiskunnan hywäntekijöiksi. Mihin tehtaot terran owat tunteutuneet, siellä moi sanoa hywästi ilolle, terweydelle ja wapaudelle, kaikelle, mikä elämässä on kaunista ja mikä sen tekee elämisen arwoiseksi.

Taloustieteilijät eivät wäsy tehottaessaan työmiehiä huudoilla: „tehtää työtä, tehtää työtä, että kansallisuus kaswaisi!“ — ja kuitenkin yksi heistä, Destutt de Tracy, sanoi: „köyhien kansojen keskuudessa moi wärsinainen kansa hywin, rikkaiden kansojen keskuudessa on se tawallisesti köyhä“; ja hänen oppilaansa Cherbuliez lisää siihen: „samalla kun työmiehet owat amullisena tuottamien pääomien keräämisessä, edis-

wiä, sillä herra Blanqui, akademiko Reybaud ja Jules Simon owat huomanneet erittäin katolisten ja erittäin monarkististen Lillen ja Lyonin tehtailijain työmiesten elämän samanlaisessa hywinwoinnissa. Nämä owat kapitalistisia hyweitä, jotka ihastuttawalla tawalla sopi-
wat jokaiseen waltiolliseen suuntaan ja jokaiseen us-
kontoon.

tämät he itse sitä tekijää, joka aikaisemmin tai myöhemmin tulee ryöstämään osan heidän palastaan." Mutta omasta koikunastaan huumautuneina ja tyhmistyneinä vastaavat taloustieteilijät: „tehtää työtä, tehtää työtä, hyvinmointinne nimesä!" Ja kristillisen armeliaisuuden nimesä saarnasi eräs anglikanisen kirkon pappi Townsend — samoin saarnaavat myös protestanttiset papit —: „tehtää työtä öin ja päivin. Samalla kun te teette työtä, lisäätte te kärsimyksiänne ja teidän kurjuutenne vapauttaa meidät welvollisuudesta lain avulla pakottaa teitä työhön." Vaininen työpakko vaatii liian paljon waiwaa, liian paljon wäkiwaltaa ja liian paljon kiihotusta. Näikä sen sijaan on aiwan rauhallinen, meluton, wäsymätön työhön kiihottaja ja luonnollisimpana työn ja ammatillisen toiminnan aiheuttajana se saa myöskin aikaan mitä äärimmäisimpiä ponnistuksia.

Tehkää työtä, tehtää työtä työläiset! Lisätäkää kansallisariffautta ja samalla omaa kurjuuttanne. Tehkää työtä, jotta teillä tultuanne yhä köyhemmiksi olisi vielä enemmän syntyä työn tekoon ja kurjuudessa elämiseen. Se on kapitalistisen tuotannon leppymätön lafi.

Senfautta että työmiehet uskovat talous-
tieteilijäin petollisiin lausetapeihin ja myyvät
ruumiinsa ja sielunsa työn welholle, ovat he
itse aiheuttamassa niitä teollisia pulia, joiden
fautta liikatuotanto saattaa yhteiskunnallisen eli-
mistön sairaalloisiin tiloihin. Silloin suljetaan
tehtaat tavaroiden liiallisuuden ja ostajien puut-
teen takia ja tuhathaaraisella ruoskalla suomii
nälkä työläisväestöä. Työn opinkappaleen huu-
maamana ei köyhälistö näe, että liikatyö,
jonka alle se on näennäisesti hymänä liikeafana
alistunut, on syynä sen nykyiseen kurjuuteen.
Sen tulisi marssia wiljamarastojen luo ja se-
littää: „meillä on nälkä, me tahdomme syödä! . . .
Meillä ei kuitenkaan ole ropoakaan taskussam-
me, mutta waiffa me olemmekin tyhjääntoimit-
tasia, olemme me kuitenkin keränneet wiljan tei-
dän warastoihinne“ . . . Sen tulisi piirittää
suurkapitalistien myymälät ja huutaa: „täällä,
hyvät herrat, ovat teidän karstaaianne, keh-
rääjianne, punojanne ja kutojanne.“ Paikatuissa
kartiunipuuvuissaan wapisewat he kylmästä,
niin että juutalainenkin voisi tätä katsellessaan
muodattaa hygneleitä, ja kuitenkin ovat he keh-
ränneet ja kutoneet koko kristifunnan kiemaili-

jain silkkiset hameet. Näillä polosilla ei ole ollut pitkän työpäivänsä kulussa aikaa ajatella pukuaan; nyt täytyy heidän olla vapaana ja heillä olisi senvuoksi aikaa pukeutua silkkiin, jonka he itse ovat valmistaneet. Siitä saakka kun he ovat ensimmäiset hampaansa vaihtaneet, ovat he keränneet teille rikkauksia ja turmelleet itsensä sitä tehdessään. Nyt on heillä pakollista vapautta ja senvuoksi voisivat he hiukan nauttia työnsä hedelmistä ja huutaa: tänne silkkitavaroitanne, lewittäkää musliininne ja koristetavaranne meidän pukimiksemme ja kauniit kengänne meidän kylvämiä ja märtiä jalkojamme war-
ten! Puettuina kiireestä kantapäähän saakka ja ilosta huumautuneina tulisivat he suomaan nähtävän, jota parempaa ei voi toivoa. Hyvät kapitalistit! — ei mitään werukkeita! Rehuttehan oleranne kirstittuja ja ihmisystäviä! Antakaa työläisnaisten käytettäväksi ne omaisuudet, joita he ovat oman ruumiinsa kärsimyksillä teille keränneet. Olettehan kaupan ystäviä? — Edistäkää tavaravaihtoa; täällä on teillä kuluttajia ikäänkuin kutsuttuna, suofaa heille rajatonta luottoa. Täytyyhän teidän tehdä jomoin liikemiehillekin, joita ette ole ikipäivinä

nähneet ja jotka eivät ole teille edes mesipisaraakaan lahjottaneet.

Mutta sensijaan että työmiehet vaatisivat pulautena tuotteiden jakamista ja yleistä lepoaikaa, juoksivat he päänsä puhki tehtaiden oviin. Kuopalle painuneine kasvoineen ja laihuneine ruumiineen maimaavat he tehtailijoita valittavilla puhutteluilla: „Herra mestari ja herra isännöitsijä! antakaa toki meille työtä! Ei meitä waiwaa nälkä, waan ainoastaan rakkaus työhön.“ Ja waiffa he tuskin tykenemät pyymään pystyssä, myyvät nämä kurjat 10—14 tuntisia työpäiviään puolta huokeammalla kuin siihen aikaan, jolloin heillä vielä oli leipää koidissaan. Ja herrat teolliset ihmistystämät tähtävät työttömyyttä hywäkseen woidakseen tuottaa vieläkin huokeammalla.

Jos teolliset pulat seuraawat liikatyön aikausjia samanlaisella wälttämättömyydellä kuin päivä seuraa yötä, ja jos paakolliset liifeseisähdukset tuovat mukanaan rajatonta kurjuutta, niin tuomat ne myöskin mukanaan wälttämättä wararikkoja. Niin kauan kuin tehtailijalla on luottoa, heittää hän ohjokset walloilleen työskentelyraimon hywäksi. Hän lainaa ja lainaa hant-

tiakseen työmiehilleen raaka-aineita. Hän antaa tuottaa hurjasti, ajattelematta että markkinat ovat ylen täynnä ja ettei hän voi lunastaa weskelseitään, ellei hänen onnistu myydä tawaroitaan. Kun hän wihdoinfin tarttuu fiinni, juoksee hän rahajuutalaisen luokse, rufoilee häntä, heittäytyy tämän jalkoihin ja asettaa merensä ja kunniansa tämän käntettäväksi. „Ottaisin kernaemmin jotakin kouraantuntuwampaa“, wastaa hänelle koronkiskuri. „Teillä on warastossanne 20,000 paria sukia, joiden hinta on 80 penniä pari; otan niitä 20 pennin mukaan parilta maksuksi.“ Kauppa tehdään ja tämä kunnon ostaja myy sukat 40—50 pennillä parin ja pistää taskuunsa filisewiä kolikoita, joita saadakseen hänen ei ole tarwinnut mitään waimoa nähdä. Tehtailija on kuitenkin saanut ainoastaan lyffänstä sortuakseen lopulla sitä perinpohjaistemmin. Wihdoin tulee yleinen romahdus juuri samalla hetkellä, jolloin warastot ovat reunojaan myöten täyteen ahdettuja. Silloin heitelään ikkunoista niin paljon tawaroita ulos, ettei moi ensinkään käsittää, miten ne kaikki ovat mahtuneet owesta sisään. Satoihin miljooniin nousee hämitettyjen tawarain armo. Wiime

muosifadalla poltettiin ne tai heitettiin ne weteen.¹⁾

Mutta ennenkuin tehtailijat päättävät ryhtyä tähän toimenpiteeseen, juoksevat he maailman ympäri hakien menestymarkkinoita keräämilleen tavaroille. He huutavat kauppa siirto-

1) 21 päivänä helmikuuta 1878 Berlinissä pidetyssä saksalaisten teollisuudenharjoittajain kongressissa arvioitiin se wahinko, jonka ystistään Saksan rautateollisuus oli kärsinyt viime pulan aikana, 455 miljonaissi Saksan markkasi.

Tavarain polttaminen tai weteen upottaminen ei ole harvinaista tavarain hintojen keinotekoisista korotuksista warten. M. m. Fourier aikanaan tuli sosialistiksi senkautta, että hänen isäntänsä, eräs Marseillen rikkaimmista kauppiaista, pakotti hänet upottamaan mereen kokonaisen riisillä lastatun laivan. Riisin hinta kohoosi tämän tempun kautta heti niin paljon, että kauppias laiwanja ja lastinsa menettämisestä huolimatta woitti. — Samanlainen temppu tehtiin ainoastaan muutamia vuosia takaperin Yhdyswalloissa. Kun puuwillasato oli odottamattoman rungas laskeutui puuwillan hinta. Saadakseen hinnan kohoamaan poltattiwat keinottelijat, joiden hallussa sato oli, noin neljännosen koko sadoista, ja korjasivat senkautta suunnattoman omaisuuden.

Tätä porwarien suunnatonta kansantaloudellista typeryyttä ja pohjatonta ahneutta todistawaa ominaisuutta tarkoittaa tekijä ylläolewalla. Se on ehkä parhain todistus siitä, miten wälttämätöntä olisi yhteiskunnan wäliintulo, tuotannon ottaminen waltion huostaan, jotta ystityisille tehtäisiin mahdollommaksi tällä tavoin häwittää tarwe-esineitä.

Suom. muißt.

loita Kongomaltioon, Gontentottien maahan ja Mandſchuriaan, vaativat Tonfinin valloittamista ja pakottamat hallitustaan hävittämään Kiinan muurit ainoastaan voidakseen saada menekkiä puuvillatamaroilleen. Viime vuosifatoina ovat Europan valtat taistelleet henkeen ja vereen saatta siitä kellä niistä olisi yksinomainen etuoikeus myydä tavaroitaa Asiaan, Afrikaan ja Australiaan. Miljoonat nuoret, voimakkaat miehet ovat värjänneet meret ja maat punaisiksi verellään viime vuosifatain siirtomaasodissa.

Samoin kuin tavaroiden suhteen, on olemassa yltäkylläisyyttä myöskin pääomien suhteen — luonnollisesti ei kuitenkaan niillä, jotka niitä tarvitsevat. Rahamiehet eivät enää tiedä, mihinlä sijoittaisivat niitä, ja senvuoksi ryhtyvät he rakentamaan rautateitä, perustamaan tehtaita ja panemaan käyntäntöön työn kirousta semmoisten onnellisten kansojen keskuudessa, jotka vielä makaavat tupakkaa postellen aurinkon paisteessa. Ja tämä pääomien maastawienti päättyy samaten jonakin kauniina päivänä diplomatisiin selkkauksiin ja verenvuodatuksiin valtojen kesken.

III.

Mitä seurauksia on liikatuotannosta.

Tähän asti on tehtäväni ollut helppo. Minun on vaan ollut kumattava todellisia, valitettavasti meille kaikille liiankin tunnettuja epäkohtia. Sen sijaan nousee yli minun voimieni köyhälistön makuuttaminen siitä, että se siemensoppi, jota siihen on istutettu, on väärä, että rajaton ja päämäärätön työ, jonka alaiseksi se jo vuosikatoja takaperin on antautunut, on kauhein witsaus, mikä ihmiskuntaa milloinkaan on kohdannut, ja että työ vasta sitte tulee olemaan laiskuuden humitusten mausteena, inhimilliselle elimistölle hyödyllisenä harjoituksena ja yhteiskunnalliselle elimistölle hyödyllisenä intohimona, kun se on järjestetty ja rajoitettu yhteiskunnan tarpeita vastaamaan korkeimpaan määräänsä. Vainoastaan lääkäri,

terveydenhoidon valvoja ja kunnalliset taloustieteilijät voivat ottaa suorittaakseen tämän jättiläistyön. Seuraamalla riveillä tulen rajoittamaan tehtäväni sen todistuksen esittämiseen, että katsoen nykyaikaisiin tuotantovälineihin ja niiden äärettömään monistumahdollisuuteen on liialliselle työlle asetettava raja ja työmiehille on tehtävä velvollisuudeksi niiden tavara-
rain kuluttaminen, joita he tuottavat.

* * *

Gräs kreikkalainen runoilija Ciceron ajoilta, nimeltä Antiparos, ylisti vesimyllyn keksintää viljan jauhamista warten orjattarien wapauttajaksi ja kultaisten ajanjakson tuojaksi ja kehotti orjattaria jo lepuuttamaan itseään, elämäänsä elämään, nauttien työttöminä niistä antimista, joita jumalat ovat meille suoneet. Hän ennusti, että ihminen voi wastedes panna koneen tekemään kaiken työn.

Se lewon aika, jota tämä wanhan ajan runoilija julisti, ei ole tullut. Sosea, mieletön ja ihmisiä murhaawa työhimo on tehnyt koneen wapauttajasta wapaan ihmisen orjuuttajaksi.

Koneen tuotantomoima on tullut joukkojen kyyntymisen syynä.

Kunnonlinen pitfinnyplääjätär walmisti käfinnyplängskoneella wiisi filmua minuutissa; eräät pitfinnyplängskoneet walmistawat samassa ajassa kolmekymmentätuhatta filmua. Jokainen koneen minuutti wastaa niin ollen työntekijättären sataa tuntia, eli toisin sanoen, jokainen konetyön minuutti tekee mahdolliseksi suoda työntekijättärelle 10 päivää lepoaikaa. Se mikä on voimassa pitfinnyplängsteollisuuden suhteen, pitää paikkansa enemmän tai vähemmän myöskin kaikkein muihin nykyaikaisen koneiston waltaamiin teollisuuden haaroihin nähden. Mutta mitä me näemme? Mitä tähdellisemmäksi kone on tullut ja mitä suuremmalla nopeudella ja warmuudella se syrjäyttää ihmistyötä, sitä enemmän tekee työmies ponnistuksensa kaksinkertaiseksi itäänkuin hän tahtoi kilpaila koneen kanssa, sen sijaan että hän lisäisi lepoaikaansa wastaawassa määrässä. Woi sinä typerä ja turmiollinen kilpailu!

Jotta ihmisen ja koneen väliselle kilpailulle annettaisiin suurempaa wapautta, poistettiin ne lait, jotka rajottiwat wanhojen ammattikuntien

käsitöyläisten työtä ja juhlapäivät poistettiin niinkään.¹⁾

Mutta luullaanko, että työmiehet elivät pelästä ilmasta ja vedestä — kuten valehtelevat taloustieteilijät meille kertovat — sen vuoksi että he vielä 17 vuosisadalla työskentelivät

¹⁾ Kesäajalla tatasivat kirkon lait työmiehille vuosittain 90 lepopäivää (52 sunnuntaita ja 38 juhlapäivää), joina työnteko oli kielletty. Tämä oli katolilaisuuden suuri rikos ja pääsyynä teollisen ja kauppaa harjottavan porvariston uskonnon puutteeseen. Niin pian kuin se pääsi ohjaksi ranskalaisen vallankumouksen avulla, poisti se juhlapäivät ja korvasi seitsemäpäiväisen viikon kymmenpäiväisellä viikolla, (Ranskan vallankumouksen jälkeen tehtiin uusi kalenteri, jossa oli 10 päiväiset viikot. Tämä kalenteri kumottiin myöhemmin. — Suomentaja.) jotta kansalla olisi ainoastaan yksi lepopäivä jokaista kymmentä päivää kohti. Se vapautti työmiehet kirkon ikeenalaisuudesta valjastaakseen ne sitä tiineämmin työn ikeenalaisuuteen.

Wiha juhlapäiviä vastaan tulee huomattuihin vastakkainasetteluun, jolloin nykyaikainen teollinen ja kauppa käyvä porvaristo astuu näyttämölle, eli siis 15:lla ja 16:lla vuosisadalla. Henrik IV vaati paavia vähentämään niiden lukua, mutta tämä hylkäsi pyynnön, koska „etäs nytyään esiintymä kerettiläisyys tähtää juhlapäiviin“. (Kardinaali d'Osat'in kirje.) Mutta vuonna 1666 kielsi Peregrinus, Pariisin arkkipiispa, kokonaista 17 niistä. Luterilaisuus, tämä porvariston kauppa- ja teollisuustarpeisiin sovitettu kirkon muoto, välitti hyvin vähäisen kansan lepoajasta. Se syöksi pyhimykset tai maassa valtaistuimeltaan voidakseen poistaa niiden juhlapäivät maan päällä.

ainoastaan viitenä viikon seitsemästä päivästä? Eikö mitä! Heillä oli lepoaika voidakseen nauttia tämän maailman iloja, seurustellakseen, harjoittaakseen tunteita ja pitääkseen pitoja laiskuu- den suuren jumalan kunniaksi. Jäävän, protes- tantismiä teeskentelevän Englannin nimi oli silloin „Mloinen Englanti“ (merry England). Rabelais, Quevedo, Cervantes ja weittikamais- ten romaanien tuntemattomat tekijät panewat meidän suusamme juoksemaan kumauksillaan niis- tä mainioista pidoista, jotka siihen aikaan olivat yleisiä ja joissa „ei mitään säästetty“. ¹⁾

¹⁾ Nämä jättiläismäiset juhlat kestivät usein viikko- kausia. Don Rodrigo de Lara hankki itselleen morsiamen farkottamalla Maurit Galatravasta ja Romancero kertoo tästä että:

Las bodas fueron en Burgos
 Las tornabodas en Salas:
 En bodas y tornabodas
 Pasaron siete semanas
 Tantas vienen de las gentes . . .
 Que non caben por las plazas . . .

(Hääät wietettiin Burgos'issa ja häistä palaamista juhlittiin Salas'issa. Hää- ja paluujuhliin tului seitse- män viikkoa ja niin paljon ihmisiä wirtasi sinne, ettei- wät kaikki mahtuneet huoneisiin . . .) Näiden seitse- miikkoisten hääjuhlien wietäjät olivat riippumatto- muusfotien sankarillisia sotamiehiä.

Jordaens ja alankomaalainen maalauskoulu ovat esittäneet meille niitä elämänhaluississa tauluisiaan. Runnioitettavat jättiläismatsat, mitä on teistä tullut? Runnioitettavat nerot, jotka käsittitte koko inhimillisen ajatusten maailman, missä olette nyt? Me olemme kauttaaltaan huonontuneet lajistamme ja tulleet kääpiöiksi. Kurnaali, perunat, silakat ja väkijuomat ovat miisaasti pakkotyöhön yhdistettyinä lamauttaneet meidän ruumiimme ja tehneet henkemme raskasmieliseksi. Ja samanaiuisesti, kun ihmiset kiristävät mahavyötään ja koneiden tuottamaisuus kasmaa päivä päivältä, tahtovat taloustieteilijät saarnata meille Malthus'en teoriaa, pidättyväisyyden uskontoa ja työn opin-kappaletta. Kieli olisi kiskottava heidän suusta ja heitettävä koirille!

Kun työläisluokka on kuitenkin yhäinkertaisuudessaan ja luottamaisuudessaan antanut hämmämentää päänsä ja on synnyntäisellä rajuudellaan sokeasti ryhtynyt seuraamaan tunnustauksella „työ ja pidättyväisyys“, niin huomaa kapitalistiluokka olevansa tuomittu pakolliseen laiskuuteen ja tuottamattomuuteen sekä liialliseen kulutukseen. Ja joskin köyhälistön liiallinen

työskentely kuluttaa sen ruumiit ja pilaa sen hermot, niin ei se suinkaan ole porvaristolle vähemmän kärsimyksiä tuottava.

Pidättyväisyys, johon tuottava luokka on antanut tuomita itsensä, tekee porvariston wellissuudeksi antautua liian suuressa määrässä valmistettujen tuotteiden liikafulutukseen. Kapitalistisen tuotannon alkuaikoina, noin sata tai parisataa vuotta takaperin, oli porvari vielä kunniallinen mies, jolla oli tasaiset ja rauhalliset tawat. Hän tyytyi omaan waimoonsa, ainakin lähimain, hän joi ainoastaan milloin hänellä oli jano ja söi ainoastaan silloin kun häntä nälitti. Hän jätti homimiehille ja hominaisille hurjastelun jalot intohinot. Nytään ei ole olemassa monta porvaria, jotka eivät lihota itseään kufonpaistilla ja parailla wiineillä, edistääseen siipikarjan hoitoa ja wiinin wiljelystä; ei monta nousuffaan poikaa, jotka eivät pitäisi itseään welmotettuna lisäämään prostitutsionia ja ajamaan ruumiiseensa elohopeaa, ainoastaan sen wuoksi, että kuolettawalla työllä elohopea-laimotjisja olisi edes jotakin tarkoetusta. Tätä tehdesjä rappedtuu ruumis nopeasti, tuffa tulee ohuemmasji, hampaat putootat suusta, wat-

ja paisuu, rinta tulee ahdashentiseksi, liikkeet kömpelöiksi, jäsenet jäykiksi ja luumalon vaikeammiksi. Toiset, jotka ovat liian heikkoja kestääkseen hurjistelun ponnistuksia, mutta sen sijaan varustettuja tarpeellisella annoksella porwarillista viisastelutaitoa, kuivuttavat aivojaan ja hautovat paksumuokseja, nukkuttamia kirjoja, antaakseen latorille ja kirjanpainajille työtä.

Ylhäisen maailman naiset viettävät marttyyrielämää. Koetellaakseen ja käyttääkseen niitä keijukaismaisia pukuja, joita valmistessaan ompelijattaret hankkivat itselleen leuhkotaudin, ryömivät he kotona koko päivän yhdestä haameesta toiseen. Tuntikaupalla jättävät he päänsä tukkataiteilijain käsiteltäväksi, jotka hyvästä maksusta valmistavat heille mitä mahdollottomimpia tukka-aiheita. Vyytettynä korsetteihin, jalat pakotettuina ahtaisiin kenkiin ja rinta paljastettuna siinä määrässä, että kaartin luutnantti voisi tästä punastua, pyörivät he yökaupalla hyväntekemäisyystanssiaisisa kerätykseen köyhille muutamia markkoja. Voi teitä te karkivat pyhimykset!

Käyttääkseen kaksinkertaista yhteiskunnallista tehtäväänsä, ei-tuottajana ja liika-työskentelijänä,

ei porvariston täydy ainoastaan asettaa palkko-
leinoja vaatimattomille tarpeilleen, totuttautua
pois parin vuosikadan kuluessa tavaksi tulleesta
työteliäisyydestään ja tottua alistuvaisesti ra-
jattomaan ylellisyyteen, ahtamaan itsensä täy-
teen herkkuihin sekä humittelemaan kuppatautia
tuottamisissa hurjasteluissa, maan sen täytyy
myöskin vähentää suunnattomat joukot ihmisiä
tuottamasta työstä hankkimaan itselleen apulai-
fia syömisesä.

Muutamia numerot näyttävät miten ääre-
tön tämä tuotantovoimien lamauttaminen on.
„Vuoden 1861 tilaston mukaan oli Eng-
lannin ja Walesin asukasluku 20,066,224 hen-
keä, joista 9,776,259 miehistä ja 10,289,965
naispuolista. Jos tästä vähentää kaikki ne,
jotka olivat joko liian vanhoja tai liian nuo-
ria työssäkäymään, kaikki naiset, nuorukaiset
ja lapset, jotka eivät ottaneet osaa tuotantoon,
semmoiset luokat, kuten hallitus, lakimiehet, pa-
pit, sotilaat j. n. e., lisäsi kaikki ne, joiden ai-
noana tehtävänä on kuluttaa vierasta työtä
maakoron, korvien j. n. e. muodossa, viihdoin-
koryhät maankiertäjät, rikokelliset j. n. e., niin
jää jällelle pyöreissä luvuissa 8 miljoonaa henkeä

molempia sukupuolia ja eri ikäasteilla olevia, siihen luettuna kaikki tuotannossa, kaupassa, rahamaailmassa j. n. e. toimivat kapitalistit.

Näistä 8. miljonasta oli m. m.:

Maatyömiehiä (siihen luettuna paimenet ja vuokraajien luona asuivat rengit ja piijat)	1,098,261
Kaikki puumilla-, villä-, hamppu-, pellava-, silkki- ja jutetehtaisissa sekä koneellisissa sukantutomo- ja pitsinnypläystehtaisissa työskentelevät	642,607
Kaikki hiili- ja metallivuorikaivoissa työskentelevät	565,835
Kaikissa metallityöpajoissa (valimoissa, valsitehtaisissa j. n. e.) sekä metallikäsittelylaitosten työskentelevät	396,998
Palveleva luokka	1,208,648

Jos laskemme kaikissa koneellisuustehtaisissa työskentelevät yhteen hiili- ja metallivuorikaivoissa työskentelevien henkilöiden kanssa, niin saamme summaksi 1,208,442. Jos laskemme heidät yhteen kaikissa metallityöpajoissa ja käsittelylaitosten eri haaroissa työskente-

televien henkilöiden kanssa, on kokonaissumma 1,039,605. Molemmat ryhmät ovat siis pienempiä kuin nyky aikaisten kotiorjien lukumäärä. Tämä on loistava esimerkki kapitalistisesti käytetyn koneiston tuloksista!"¹⁾ Tähän palvelemaan luottaa, jonka lukumäärä kumaa kapitalistisen sivistyksen korkeinta astetta, tähtyy meidän laskea vielä se suurilukuisen luokka, jonka ainoana tehtävänä on täyttää rikkaiden luokkien kallishintaisia ja järjettömiä tarpeita, kuten timantinhiojat, pitsinnyplääjät, ylellisyshuutojat, korutavaratyömiehet, muotiräätälit j. n. e. j. n. e.

Suolimatta siitä vaikeudesta, joka sille tästä on koitunut, tottui porvaristo pian loiselämään ja odotti pelvolla kärkeä muutosta asiain tilassa. Suomatessaan vielä sen säälitävän elintaman, jonka alaiseksi työläisluokkaa tynnyväisesti alistui, ja elimistön rappeutumisen, jonka luonnoton työhalu tuo mukanaan, nousi sen vastenmielisyys vielä kärkeä työtä ja omien nautintojen rajoittamista vastaan.

Suuri näihin aikoihin sai köyhälistö pää-

¹⁾ Marx, Das Kapital. 2 painos, s. 467—468.

hän­sä pakottaa kapitalisteja työhön, vähintään huolimatta siitä si­meellisestä rappeutumisesta, jonka alaiseksi porvaristo yhteiskunnallisen melvollisuutensa pakottamana oli joutunut. Yksinkertaisuudessaan pitivät he taloustieteil­jään ja siiven­den saarnaajain teorioja työstä todellisina ja myö­ttivät kupeensa asettaakseen niiden käytännössä toteuttamisen myöskin ka­pi­ta­listien melvollisuudeksi. Köyhälistö julisti tunnus­san­an: „joka ei tee työtä, ei hänen syö­män­kään pidä.“ Vuonna 1831 nousivat Lyo­nin työläiset huutamaan: „lyijä tai työtä“; vuoden 1848 heinäkuun vallankumoukselliset waati­vat: „työn oikeutusta“; ja liittoutuneet vuoden 1871 maaliskuussa mainitsivat ka­pi­nän­sa ole­van „työn vallankumousta“.

Näihin raakalaismaisiin hyökkäyksiin porva­rillista hywinvointia sekä kalli­ea porvarillista lais­tuutta vastaan, voivat herrat kapitalistit vastata ainoastaan väkivaltaisella sorrolla. Mutta maikkakin heille onnistui tukahuttaa nämä vallankumoukselliset purkaukset, tietävät he kuitenkin, ettei köyhälistön typerä aate työn asettamisesta jouten­kulkijain ja tylläisten tehtä­väksi ole hukutettu edes muodattuihin veri­

wirtoihin. Ja ainoastaan poistaakseen uhkaavaa tuhoa, ympäröivät he itsensä sotilailla, poliiseilla, miranomaisilla ja wangingmartijoilla, joiden laikkien on suoritettava tuottamatonta työtä. Nykyään ei kukaan enää voi olla tietämätön nykyaikaisen sotajoukkojen todellisesta luonteesta. Ne ovat ainoastaan sen muoksi „seisovia“, että voisivat torjua „sikäisen“ vihollisen. Esimerkkinä, jota vastaan ei voi wäittää, on Belgia, tämä kapitalistinen mallivaltio. Europalaiset wallat ovat taanneet sen puolueettomuuden, mutta siitä huolimatta on sen sotajoukko asukasluvuun merrattuna wahwimpia. Sen kunniaatuottawina taistelufenttinä ovat kuitenkin Borinagen ja Charleroyntasangot; aseettomien muorikaimosmiesten ja muiden työläisten weressä „kastaa“ belgialainen upseri miekkansa ja kalastaa itselleen olkalaput. Europalaisilla kansoilla ei ole kansan sotajoukkoja. Sotilaita ylläpidetään kapitalistien suojelemiseksi kansaa vastaan, joka tahtoo pakottaa ne kahdeksantuntiseen kaimos- tai tehdastyöhön.

Mutta niin suuri kuin tämä hyödyttömien leutojen joukko ja niin täntymätön kuin sen

ahneus onkin, ei se kuitenkaan riitä kuluttamaan kaikkea tavaroita, joita työn opinkappaleen tyhmistämät työmiehet tuottavat, haluamatta niitä kuluttaa ja välittämättä edes siitä, josko ylimalkaan on olemassa ihmisiä, jotka niitä haluavat kuluttaa. Työmiehen kassinteraisen hulluuden vaiikutuksesta, sen kautta että hän antaa turmella itseään liikatyöllä ja elää kieltäytymyksissä, ei kapitalistisen tuotannon suuri problemi suinkaan ole siinä, miten tuottajia löydetään ja miten niiden voimaa kohotetaan, vaan siinä, miten kuluttajia keksitään, miten niiden ruokahalua kiihotetaan ja miten niille kasvatuksen avulla sitä hankitaan.

Ja senmuoksi, kun europalaiset työmiehet, vaikkakin värisivät nälästä ja kylmästä, kieltäytyivät itse käyttämästä niitä tanskaita, joita he kutovat ja syömästä sitä viljaa, jonka he itse kokoovat, näkivät tehtailijapolokset olevansa pakotettuja lähtemään maapallon toiselle puolelle, hakeutsevan sieltä ihmisiä, jotka voisivat käyttää europalaisen työmiehen ahkeruuden tuotteita. Europa lähettää vuosittain satojen miljoonien ja miljardien armosta tavaraa kaikkiin maailman neljään ilmansuuntaan semmoisille

lansjoille, jotka eivät tiedä, mitä he niillä tekevät. Tutkitut maanosat eivät ole heille tarpeeksi laajoja; senvuoksi tarviitsevat he neitseellistä maata. Europan tehtailijat uneksivat öin päivin Afrikasta, Saharamerestä ja Sudanin rautatieistä. Jännitettyllä huomiolla seuraavat he Stanleyn, De Brazzan, Nachtigall'in ja Golub'in matkoja; suut avoinna kuuntelevat he näiden rohkeiden tutkijain ihmeellisiä kertomuksia. Mitä tuntemattomia ihmeitä kätkeellään tämä mustain maanosa pomeensa? Kotonaiset kentät ovat täynnä elefantin hampaita, kotonaiset palmuöljyjoet valuvat kulta-hiekkiaan, miljonat mustat alkuasukkaat, jotka ovat paljaita kuin Bismarckin päälähi, odottavat europalaisista karkkunia, preussiläistä viinaa ja englantilaisista raamattua, oppiaitseensivistyksen hyveitä.

Mutta tämä kaikki ei riitä. Portoristo, joka itseään lihottaa, palvelijaluokka, joka on luvuisampi kuin tuottava luokka, villit kansat, joita murhataan europalaisilla tavaroilla, ¹⁾ kaikki

¹⁾ Siten täytyy esim. Australian villien, huolimatta siitä, että se on syynä heidän sukupuuttoon tuolemiseensa, pukeutua englantilaisten tavalla ja juoda itsensä

yhteensä eivät voi tyhjentää niitä tuotteiden
 vuoria, jotka paisuvat korkeammiksi ja mahta-
 wammiksi kuin Egyptin pyramidit. Europa-
 laisten työmiesten tuottavaisuus uhmailee kait-
 kea kulutusta ja kaitkea tuhlaavaisuutta. Teh-
 tailijat eivät pelossaan enää tiedä, mihinkä las-
 kea päänsä rauhaan. He eivät enään voi
 hanffia tarpeeksi raaka-aineita tyndyttääkseen
 työmiestensä mielipuolista työnhimoa. Muuta-
 mat willatehtailijat ostawat likasia, puoleksi
 mädänneitä willalappuja ja walmistawat niistä
 kangasta, joka kestää yhtä kauan kuin waali-
 lupaukset tai hallitsijain walat. Toisissa teolli-
 suuden haaroissa menetellään aiwan samalla
 tavalla. Tuotteita wäärennetään, jotta niiden
 menekki tulisi helpommasi ja niiden kestävyys-
 aika lyhenisi. Ymmärtämättömät ihmiset synt-
 täwät tämän wuoksi meidän hurskaita tehtaili-
 joitamme petoksesta, waikka näitä todellisuus-
 dessa pakottaa siihen ainoastaan halu hanffia
 työtä työmiehille, jotka eivät osaa nauttia elä-
 mästään kädet ristissä. Wäärennykset, jotka

humalaan englantilaisten tavalla, ainoastaan senwuoksi,
 että skotlantilaiset wiinapolttimot ja Manchesterin teolli-
 suudenharjottajat tarwitsewat tuluttajia.

johdumat yhsinomaan ja ainoastaan ihmisystämällisistä tarfotuksista, mutta siitä huolimatta tuottamat niitä kääntämille tehtailijoille suurenmoisia voittoja, ovat tosin turmiollisia vaihtuustaltaan tavarat laatuun nähden ja ihmistyön tuhlauksen tyhjentyttömänä lähteenä, mutta ne todistavat kuitenkin meidän porvaristomme nerokasta ihmisystämällisyyttä ja työmiesten hirmuista typeryyttä, jotka tydyttääkseen alhaista työhimoaan pakottavat herrat teollisuudenharjoittajat tukahuttamaan omantuntonsa äänen ja loukkaamaan liikemieskunniallisuutensaakin laheja.

Ja kuitenkin, huolimatta liifatuotannosta ja tavarat määrennyksistä, tulvaavat työmiehet yhä suuremmissa joukoissa markkinoille ja huuatawat rufoillen: Työtä! Työtä! Heidän liian suurten joukkojensa tulisi pidättää heidän intohimojaan, mutta sen sijaan ne vaan ajavat heidät aivan raivoon saakka. Missä työn mahdollisuutta on tarjolla, sinne syöksyvät he. He työskentelevät 12—14 tuntia päivässä ainoastaan antaakseen perin pohjin nylkeä itseään, ja seuraavana päivänä ovat he taas kadulla eivätkä tiedä miten tydyttää työhimoaan.

Uuosi uuodelta tapahtuu eri teollisuudenhaaroissa uuodenaitojen säännöllisyydellä pyhädyksiä. Elimistöä murhaaman liikatyön jälkeen seuraa kolmeksi jopa kuudeksi kuukaudeksi täydellinen rauha, jolloin töitä ei ole saatavissa eikä ruokapalakaan!

Jos työnhalu on kerran tällä tavoin juurtunut työmiehiin, jos se tukahuttaa heissä kaikki muut luonnolliset mietit ja jos toiselta puolen yhteiskunnan vaatimaa työmäärää rajoittaa kulutus ja raaka-aineiden paljous, minä uuoksi sitte tehdään kokonaisen uuoden työ kuudessa kuukaudessa? Minä uuoksi ei sitä kernaammin jaeta tasan 12 kuukaudelle ja päätetä jokaisista työmiestä työskentelemään päiuitäin 5 tai 6 tuntia, sen sijaan että hän nyt turmelee kuudessa kuukaudessa pitkillä työpäiuiillä watsansa. Jos työmiiehille turwataan heidän jokapäiuiänen työosuutensa, eiwät he enää kadehdi toisiaan, eiwät riistä enää toistensa käsistä työtä eikä toistensa suusta leipää. Heidän ruumistaan ja sieluaan ei silloin enää rasita liiallinen työ. Silloin alkawat he harjottaa laiskuuden hywettä.

Mitä työmiiehet eiwät itse alussa tahtoneet ymmärtää, sitä owat muutamät teollisuuden-

harjottajat kapitalistisen edun kannalta aikanaan vaatineet, nimittäin työajan rajoittamista lain avulla. Vuonna 1860 selitti tehtailija Bourcart Gebweiler'istä ammatilliselle opetusvaliokunnalle, että „12 tuntinen työ on liiallinen, että se olisi vähennettävä 11 tuntiin sekä että työ lauantaisin olisi päätettävä kello 2 päivällä. Suosittelen tätä toimenpidettä, waikkakin se näyttää ensi katsauksella rasittavalta. Me olemme kokeilleet sillä työpajoissamme jo neljän vuoden ajan ja hawainneet sen hyväksi. Reskimääräistuotanto ei ole laskenut waan nousnut.“ Tutkimuksessaan koneista lainaa herra F. Passy seuraavia otteita erään belgialaisen tehtailijan herra Ottawaere'n kirjelmästä:

„Waikkakin meidän koneemme ovat samoja kuin englantilaisissa kehruutehtaissa käytetään, eivät ne kuitenkaan tuota niin paljon kuin pitäisi ja niin paljon kuin koneet Englannissa tuottavat, huolimatta siitä, että siellä työskennellään pari tuntia päivässä vähemmän . . . Me teemme 2 täyttä tuntia liian kauan työtä. Olen makuutettu, että jos me 13 tunnin sijasta työskentelemme ainoastaan 11 tuntia, tuottaisimme mekin yhtä paljon ja myöskin taloudellisemmin.“

Toiselta puolen huomauttaa vapaamielinen taloustieteilijä P. Leroy-Beaulieu, että muuan suuri belgialainen tehtailija on tehnyt sen huomannon, että niinä viikkoina, joille sattuu jokin juhlapäivä, ei tuoteta sen vähemmin kuin tavallisina viikkoina. („Työväen työmyys 19 vuosisadalla.“ Pariisi 1872.)

Mitä ei siveydenapostolien tyhmentämä kansa ole rohjennut, sen on ylimyksellinen hallitus uskaltanut tehdä. Huolimatta korkeasti siveellisistä ja taloudellisista merkkeistä taloustieteilijäin puolelta, jotka koittavat onnettomuuskorppien tavalla, että tehdastyön vähentäminen yhdellä tunnilla merkitsisi englantilaisen teollisuuden häviötä, on englantilainen hallitus lain kautta määrännyt 10 tuntisen työpäivän, ja Englanti on yhä edelleen, niinkuin tähänkin asti, maailman ensimmäinen teollisuusvaltio.¹⁾

Englannin suuret kokemukset ovat käytettä-

¹⁾ Senjälkeen kun tämä on kirjotettu, on työläisten omien ponnistusten avulla saatu työpäivän pituuteen nähden korjauksia miltei kaikissa sivistysvaltioissa. Osa on esim. Englannissa jo otettu käytäntöön 8 tun-
tinen työpäivä ja kuten tunnettu vaativat työmiehet sitä kaikilla lain kautta määrättäväksi pisinmäksi työpäiväksi.
Suom. muist.

wänämme, järjessäin kapitalistien kofemukset ovat myöskin käytettävänäimme, ja ne osottawat epäamättömästi, että inhimillisen tuotannon korottamiseksi täytyy vähentää työaika ja lisätä lepopäiviä, mutta kuitenkin eivät työmiehet jaksu käsittää, että he rasittaessaan itseään liiallisella työllä turmelewat omat ja jälkeentulemaistensa voimat, että he kulutettuina tulewat liian aikaisin työtymyttömiksi sekä että he tappawat itsessään kaikki hyvät taipumukset ainoastaan raiwoaman työhalunsa tähden.

He matkivat papukaijain tavoin taloustieteilijäin oppilauseita: „tehdäämme työtä, lisäätsemme kansallisriffautta!“ Voi teitä te mielipuolet! Senmuoksi, että te työskentelette liian paljon, tehittyä teollinen teknika liian hitaasti. Jättäkää huutonne ja kuunnellaa mitä eräs taloustieteilijä — ei tosin mikään suuri nero, ainoastaan herra L. Reybaud — sanoo: „ylenjä mukautuu vallantumous työtapojen alalla käsitöön ehtojen mukaan. Niinkauan kun käsitö on huokeata, käytetään sitä ylenmäärin, kun se tulee kallimmaksi, koetetaan sitä säästää.“¹⁾

¹⁾ Louis Reybaud. „Puuvilla, sen valtakunta ja sen tyymykset.“ 1863.

Jos kapitalistia tahdotaan pakottaa tele-
mään puisia ja rautaisia koneitaan täydellise-
miksi, täytyy lihasta ja luusta olevien konei-
den passoja kohottaa ja niiden työaikaa vä-
hentää. Mitenkä tämä on todistettavissa?
Todistuksia voi tähän hankkia sadottain. Man-
chesterin kehrutehtaisissa keksittiin ja otettiin
käytäntöön „Selfacting Mule” senwuoksi, että
kehruutyömiehet kieltäytyivät työskentelemästä
yhtä kauan kuin ennen.

Amerikassa vallottaa kone kaikki maatyön
haarat alkaen voin valmistuksesta aina vil-
jankorjuuseen saakka. Minkä wuoksi? Senwuoksi
että amerikalaiset ovat wapaita ja laiskoja ja
huolewat kernaammin tuhat kertaa kuin elävät
europalaisen talonpojan eläimellistä elämää.
Europan waimaloinen ja paljolla humartami-
sella rasitettu työ on Amerikan lännessä mie-
luisaa ajanvietettä wapaassa ilmassa. Siitä
nautitaan istuallaan ja poltetaan sen ohella
rauhallisesti tupakkaa.

IV.

Pieni pesänselvitys siiveydenapostolien kanssa.

Meidän siiveydenapostolimme ovat waattimatonta wäkeä. Waikkakin he ovat kesseet työn opinkappaleen, eivät he kuitenkaan ole aivan selwillä sen waikutuksesta sielun rauhottamiseen, järjen kohottamiseen ja muu-
nuaisten sekä muiden elinten terveelliseen toimintaan nähden. He tahtowat ensin katjella sen waikutusta kansanjoukkoihin, tehdä aluksi kokeen „in anima vili“ (alempirotuiseen olentoon), ennenkuin kääntävät sen kapitalisteja kohtaan, joiden paheiden kirkastaminen ja hywäksyminen on heidän tehtävänsä.

Mutta miksi te filosofit särette päätänne kessiaksenne siiveysoppia, jota ette uskalla jomittaa omiin elättäjiinne? Haluatteko nähdä, miten

fitä opinkappaletta, josta te niin paljon toivotte, pilkataan ja firotaan? Vratkaahan monajan historia, filosofienne ja lainlaatijainne kirjoitukset:

„En luule“, sanoi historian isä Herodotos, „että kreikkalaiset olisivat perineet egyptiläisiltä sen halveksumisen, jota he osottavat työtä kohtaan, sillä olen huomannut saman halveksumisen lewinneen thralialaisten, skytiläisten, persialaisten ja lybialaisten eli sanalla sanoen useimpien kansojen keskuudessa ja kaikkialla pidetään niitä, jotka tekivät käsitöitä, ja jopa näiden lapsiakin, alimmalla portaalla olevina kansalaisina. Kaikki kreikkalaiset ja varsinkin lakedaimonilaiset kasvatetaan tämän periaatteen mukaan.“

„Atenassa kuului ainoastaan ne kansalaiset jalosukuisiin, joiden tehtävänä oli yhteiskunnan puolustaminen ja hallitseminen. Kun heidän niin ollen täytyi voida vapaasti käyttää koko aikaansa, omistaakseen henkiset ja ruumiilliset voimansa tasavallan etujen huolehtimiseen, niin jättivät he kaikki työt orjille. Samoin eivät lakedaimonian naisetkaan saaneet tehdä eikä kutoa, jotta eivät häpäisisi aateluuuttaan.“

Romalaiset tunsivat maan kahdenlaista jaloa ja vapaata työtä: maanviljelyksen ja asepalveluksen. Kaikki kansalaiset elivät lain oikeuttamina valtiorahaston kustannuksella, niin ettei heidän tarvinnut toimeentulooaan warten ryhtyä mihinkään „sordidae artes“ („littaisiin taiteisiin“ — jiksi kutsuivat he käsitöitä), jotta lain määrääminä kuuluivat orjille. Kun Brutus wanhempi tahtoi ullahtaa kansaa kapinaan, synetti hän Tarquinius tyrannia erityisesti siitä, että tämä oli tehnyt wapaita kansalaisia käsityöläisiksi ja muurareiksi. (Titus Livius, 1 kirja.)

Wanhat filosofit wäittelivät keskenään aatteiden alkuperästä, mutta he olivat täysin yksimielisiä kun oli kysymyksessä työn moittiminen. Plato kirjottaa yhteiskunta=utopiassaan „walmartio“: „luonto ei luonut suutaria eikä seppeä; semmoiset toimet alentawat niitä ihmisiä, jotta niitä harjottawat, kuten alhaisia palkotyöläisiä, ja muita nimettömiä kurjia, jotta jo heidän asemansa sulkee waltiollisten oikeuksien ulkopuolelle. Kauppiaita, jotta ovat tottuneet walheisiin ja petoksiin, tullaan pitämään yhteiskunnassa ainoastaan wälttämättömänä pahana.

Kansalaista, joka alentaa itsensä kauppaa teemmään, täntyy rangaista tästä rikoksestaan. Jos hän todistetaan rikokseen syytäkfi, on hän tuomittava vuodekfi mankeuteen. Joka herran kun rikos uudistuu, on rangaistus kovennettava kaksinkertaisekfi." (Plato, Waltio. 5 kirj.)

Xenophon kirjottaa taloustieteesfään: „Ihmisiä, jotka harjottamat käsityötä, ei kohoteta koskaan korkeampaan asemaan, ja siinä tehdään oikein. Kun he ovat pakotettuja istumaan koko päivän, jopa muutamat ylläpitämään alituisia tulta, eivät useimmat heistä voi estää ruumistaan riutumasta, ja on tuskin mahdollista, ettei tämä puolestaan vaikuta järkeen."

„Mitä kunniallista voi kauppapuodeista tulla ja mitä kunniallista voi kauppa aikaansaada" — kysyy Cicero. „Kaiikki myymälän tapaiset ovat kunnialliselle miehelle alentavia, sillä kauppiaat eivät voi ansaita mitään valehtelematta; ja mikä on häpeällisempää kuin valehteleminen? Senmuokfi täntyy pitää alhaisena ja halveksittavana semmoisten ammattia, jotka myyvät waiwannäkönsä ja taitamuutensa, sillä joka tekee työtä rahasta, myy itsensä ja asettuu samalle

portaalle kuin orjattin." (Cicero, *Belmollisuus* I. 8 osa, 18 luku.)

Kuuletko sinä köyhälistö, jota on koetettu tyhmentää tuon opinkappaleen avulla, näiden filosofien puheita, joita sinulta tuskallisen huolellisesti salataan? Kansalainen, joka tekee työtä rahasta, alentaa itsensä orjan arvoiseksi ja tekee rikoksen, joka rangaistaan muusikausien vankeudella!!

Kristillinen teeskentely ja kapitalistinen utilitarismi (hyödyllisyyden oppi) ei ollut vielä pillannut näitä vanhan ajan filosofejä. Kun he opettivat vapaita miehiä, lausuiwat he empiättä ja suoraan mielipiteensä. Plato ja Aristoteles, nämä jättiläisfilosofit, joiden polviinlaan saakka meidän muotifilosofimme eivät uletu, waikka he kohoisiwat warpailleenkin, tahtoivat, että heidän ihannetasawaltojensa kansalaiset nauttisiwat mahdollisimman suurta lepoa, sillä, lisää Xenophon, „työ waatii kaiken ajan ja sitä tehdessään ei ihmiseltä liikene aikaa valtiota ja ystämiään warten." Plutarchin mukaan woi Spartan suuri lainsäätäjä Lyfurgos, „ihmisistä miisain", waatia jälkimaailman ihailua senwuoksi, että hän waati tasawallan kansalaisille

lepoa, kieltämällä heitä harjottamasta mitään käsitystä.¹⁾

Tähän vastaavat kaiikki kristillisen ja kapitalistisen siveysopin filosofit ja puolustajat, että nämä manhan ajan ajattelijat ja filosofit saarnasivat orjuutta. Miin oikein, mutta voiko olla toisin sellaisissa taloudellisissa ja valtiollisissa oloissa? Manhan ajan yhteiskunta oli alituisesti sodassa ja vapaan miehen täytyi omistaa aikansa laiken säätämiseen ja valtion puolustukseen. Käsitys oli silloin liian kehittymätöntä ja liian raskasta, niin ettei sen harjoittamisen ohella voinut täyttää velvollisuuttaan kansalaisena ja sotikaana. Saadakseen sotilaita ja vapaita kansalaisia täytyi filosofien ja lainsäätäjien sumaita orjuutta sanfariillisissa tasavalloissaan.

Mutta eivätkö kapitalismin siveydenapostolit ja taloustieteilijät saarnaa nykyaikaista orjuutta, palkkajärjestelmää? Ja ketä ovat ne ihmiset, joille kapitalistinen orja hantkii lepoa? Rotfchildeja, Kruppeja j. n. e. — hyödyttömiä

¹⁾ Plato: *Waltio V*, *Lait VIII*; Aristoteles: *Politiikka II* ja *VII*; Xenophon: *Taloustiede IV* ja *VI*; Plutarch: *Eufurgon elämä*.

ja mahingoollisia loiseläimiä, paheittensa ja palwelijainsa orjia. „Aristoteleen ja Pythagoran järkeä mallitsivat orjuuden ennakolluudet“, on halveksuen kirjotettu, ja kuitenkin haaveili Aristoteles: „jos jokainen työkalu käskystä tai ennakolta aavistaen voisi suorittaa tehtävänsä, aivan samoin kuin Dädalus'en taideteokset liituiwat itsestään tai Hephaeston kolmijalat itsestään kämivät pyhään työhön, jos kangaspuut samalla tarwoin kutoisivat itsestään, niin ei mestari tarwitisi käskyläisiä eikä herrat orjia.“¹⁾ Aristoteleen uni on nyt muuttunut todellisuudeksi. Koneemme suorittawat höyryä puhkuen, teräksisin, wäsymättömin jäsenin, ihmeellisellä,

¹⁾ „Pafanat, niin pafanat!“ He eivät käsittäneet mitään kansantaloudesta ja kristinuskosta kuten älykäs Bastiat ja jo ennen häntä vielä älykkäämpi Mac-Culloch on huomannut. He eivät m. m. käsittäneet, että kone on paras keino työpäivän pidentämiseksi. He suwaitisivat toisten orjuutta senwuoksi, että se oli toisten täyden kehityksen ehtona. Mutta joukkojen orjuuden saarnaaminen, jotta muutamista raa'oista ja puolisiivis-tyneistä nousukkaista voisi tulla „eminent spinners“, „extensive sousage makers“ ja „influential shoe black dealer“ („huomattavia lehruntehtailijoita“, „suuria mafaratehtailijoita“ ja „waifuttavia kentsämukseen kauppiaita“), siihen tarwittavaa erikoiskristillistä kaswatusta ei heillä ollut.“ (K. Marx, Das Kapital, s. 728.)

ehtymättömällä luomisvoimalla, oppimaisina ja aivan itsestään pyhää työtään, ja tuitenkin on kapitalismin suurten filosofien järki palffajärjestelmän, kaikista pahimman orjuusmuodon ennakkoluulojen vallassa. He eivät vieläkään ymmärrä, että kone on ihmiskunnan vapauttaja, jumala, joka lunastaa ihmisen palffatyön „liikaisista taiteista“, jumala, joka hankkii hänelle lepoa ja vapautta.

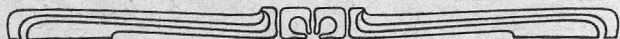
Kun työläisluokka on perinpohjin päässyt vapaaksi sitä valitsevasta ja sen luonnetta alentavasta paheesta ja nousee koko pelottavalla voimallaan, ei vaatimaan mainioita „ihmisoikeuksia“, jotka ovat vaan kapitalistisen nylkemisen oikeuksia, eikä julistamaan „oikeutta“ työhön, mikä on vaan oikeutta kurjuuteen, vaan taakomaan rautaista lakia, joka kieltää jokaista tekemästä enemmän työtä kuin mitä yhteiselle hyvinvoinnille on välttämätöntä, silloin tuntee vanha maa, onnesta väristen, uuden maailman liikkuvan sisänsään. — — — Mutta voiko vaatia kapitalistisen siveysopin turmelevalta köyhälistöltä miehuullista päätöstä?

Jo puolentoista vuosijataa on köyhälistö, sen miehet, naiset ja lapset saaneet kiivetä

kärsimysten rosoista muorta. Jo puolentoista vuosifadan tuluesa on pakkotyö murstannut sen luita, kuihduttanut sen lihaksia ja pilannut sen hermoja, jo puolentoista vuosifadan tuluesa on nälkä hiovuttanut sen matsaa ja tyhmentänyt sen järkeä.

Oi laiskuus, armahda sinä tätä rajatonta turjuutta! Oi laiskuus, taiteiden ja kaikkien jalojen hyveiden äiti, muodata sinä palsamia ihmistunnan kärsimyksiin.

Köyhälistön äänenkannattaja

Sosialidemokraatti

on Porin ja koko Satakunnan
enin levinnyt sanomalehti.

Lehti ilmestyy Porissa joka tiistai, tuorstai ja lauantai 6—8 palstaisena.

Tilausmaksut ovat: koko vuodelta 4 mk. 50 p:iä, puolelta vuodelta 2 mk. 25 p:iä, $\frac{3}{4}$ vuodelta 3 mk. 40 p:iä, $\frac{1}{4}$ vuodelta 1 mk. 15 p:iä ja kuukaudelta 45 penniä. Postista tilattaessa tulevat postimaksut lisäksi.

Sosialidemokraatti on edullisin ilmoituslehti,

sillä sen painos on nykyään

===== 9,000 kappaletta, =====

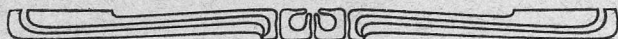
eli yhtä suuri kuin Porin toisten suomalaisten sanomalehtien painos yhteensä.

Porissa maaliskuulla 1907.

Osuuskunta Kehitys r. l.

Osote: Pori.

Katso ilmoituksia 2:lla ja 3:lla sivulla.

Hinta 50 p:iä.